

Національний
банк України

Макроекономічний прогноз і перспективи монетарної політики

Сергій Ніколайчук

директор Департаменту монетарної політики та
економічного аналізу

Київ, 19 липня 2019 року

Основні макроекономічні показники

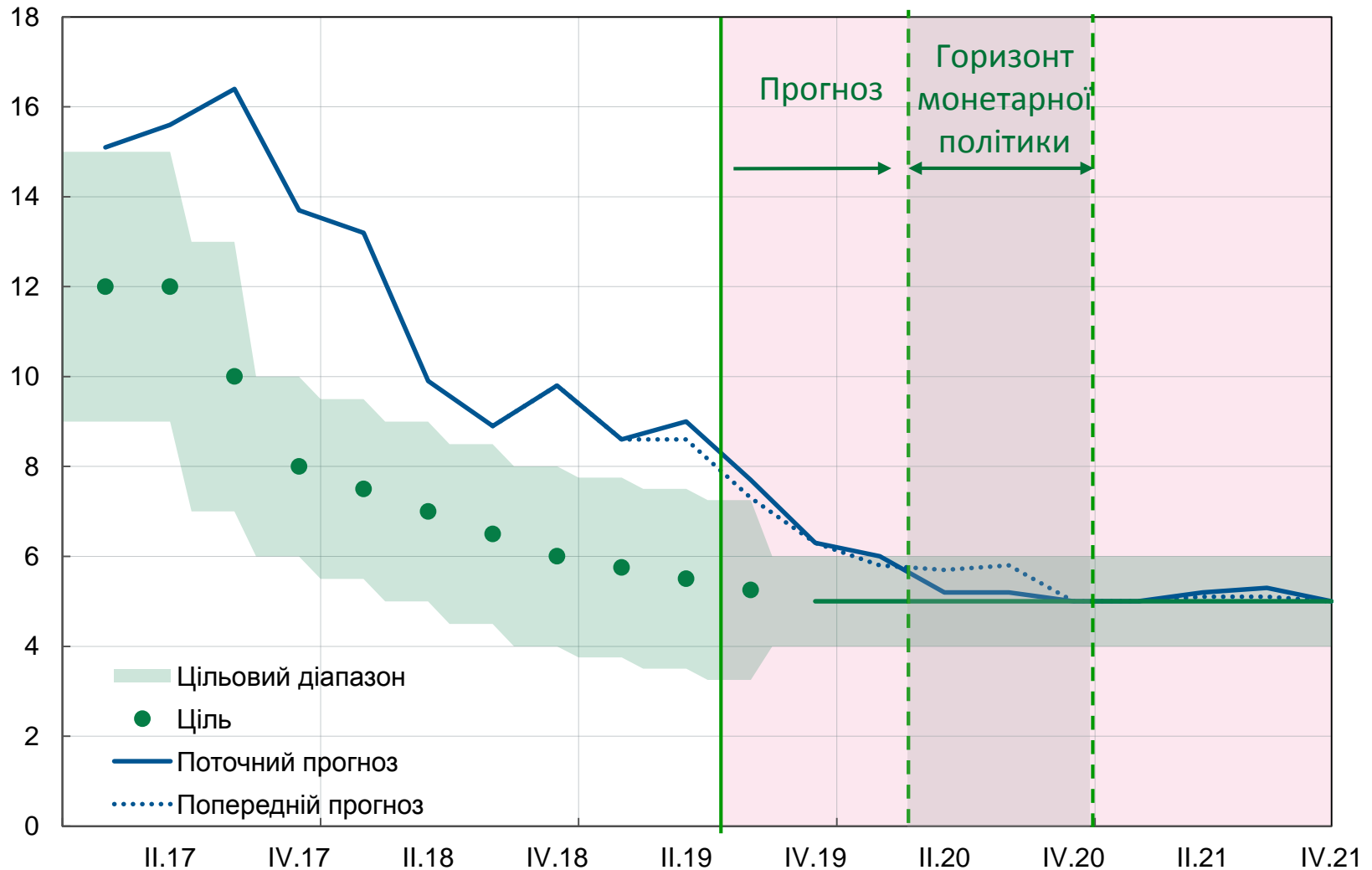
	2018 факт	2019 прогноз	2020 прогноз	2021 прогноз
Реальний ВВП, зміна у %	3.3	3.0 (2.5)	3.2 (2.9)	3.7 (3.7)
Номінальний ВВП, млрд. грн.	3 559	4 003 (3 970)	4 390 (4 342)	4 803 (4 750)
ІСЦ, зміна у % (к.п.)**	9.8	6.3 (6.3)	5.0 (5.0)	5.0 (5.0)
Базовий ІСЦ, зміна у % (к.п.)	8.7	5.5 (5.0)	3.8 (3.7)	3.8 (3.7)
Сальдо поточного рахунку, млрд. дол. США	-4.3 (-4.5)	-3.8 (-4.9)	-4.6 (-5.8)	-6.3 (-6.7)
% ВВП	-3.3 (-3.4)	-2.6 (-3.3)	-2.9 (-3.6)	-3.7 (-4.0)
Сальдо зведеного платіжного балансу, млрд. дол. США	2.9	0.6 (-0.3)	0.2 (-0.1)	-0.4 (-0.7)
Міжнародні резерви, млрд. дол. США	20.8	21.7 (21.2)	22.8 (21.9)	23.0 (21.8)

* у дужках – попередній прогноз НБУ (Інфляційний звіт, квітень 2019)

** «к.п.» – на кінець періоду (грудень до грудня попереднього року)

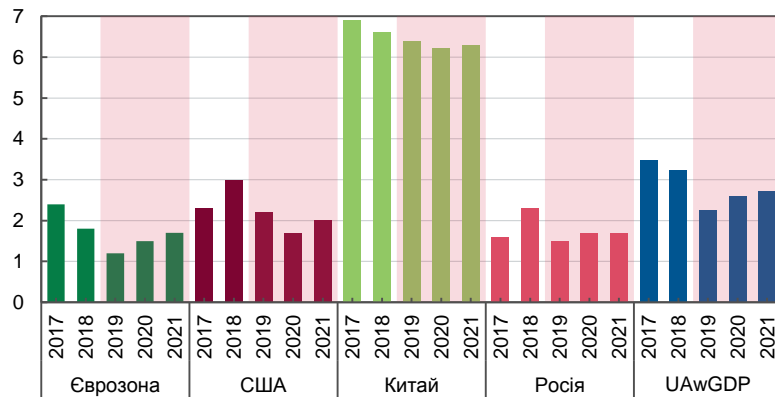
Монетарна політика направлена на приведення інфляції до цільового діапазону в 2020 році

ІСЦ, %, р/р

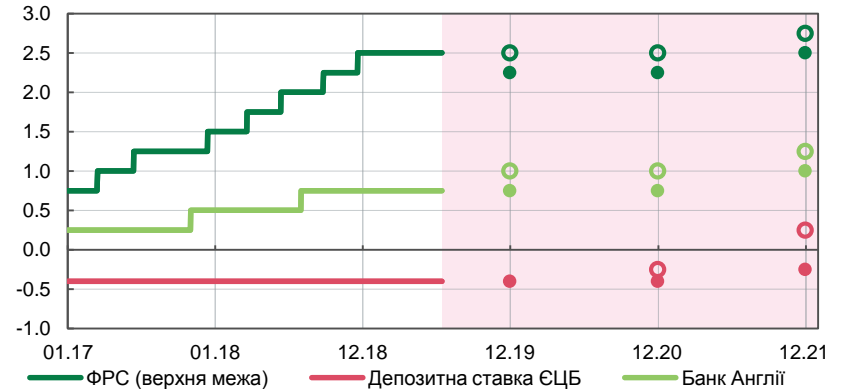
Ключові припущення прогнозу

Реальний ВВП окремих країн та UAwGDP, %, р/р

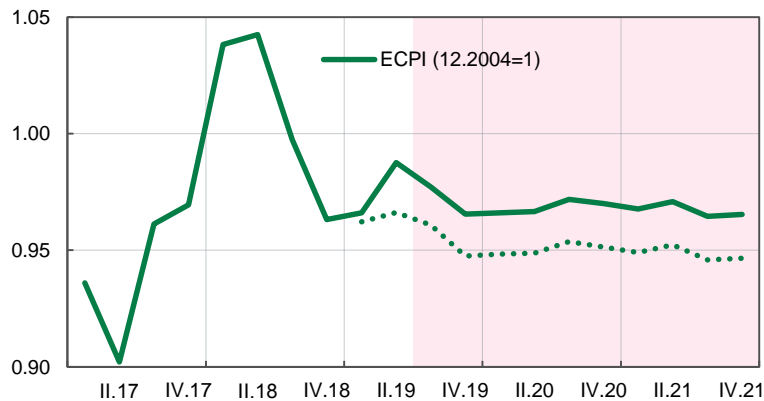
Джерело: Національні статистичні агенції, розрахунки НБУ

Ключові ставки провідних центральних банків, %

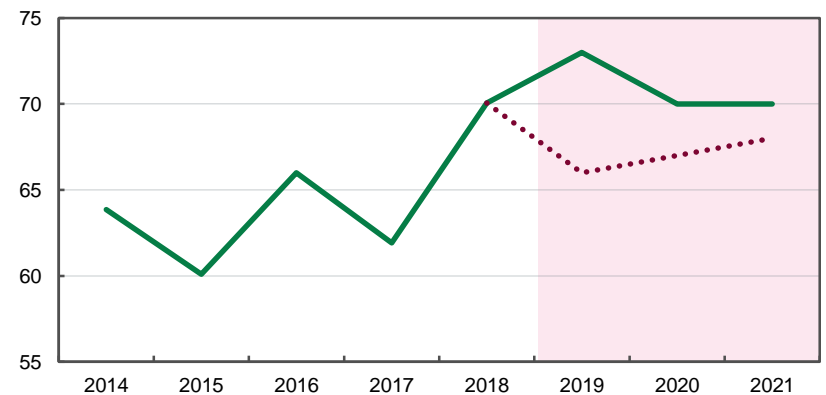
Джерело: Офіційні сторінки центральних банків, розрахунки НБУ на основі Bloomberg.

Індекс зміни світових цін на товари українського експорту (ЕСPI)

Джерело: розрахунки НБУ.

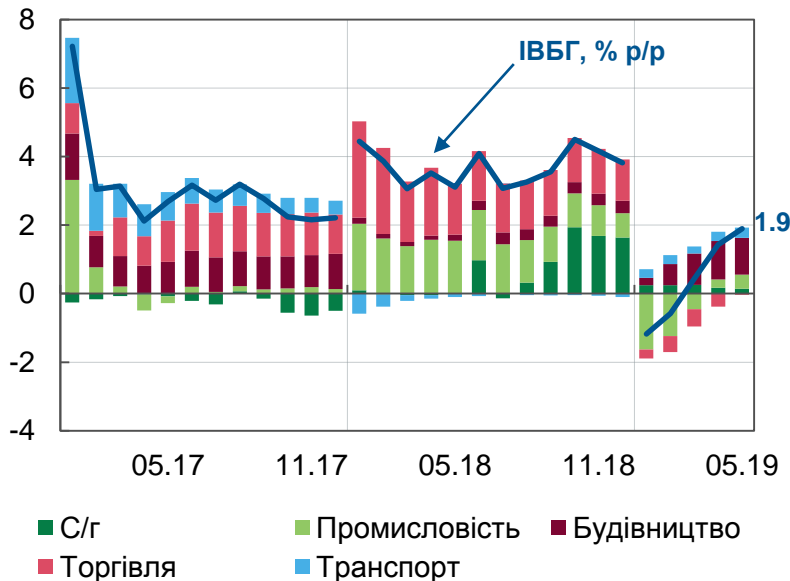
Урожай зернових, млн т

Джерело: Держстат, розрахунки НБУ.

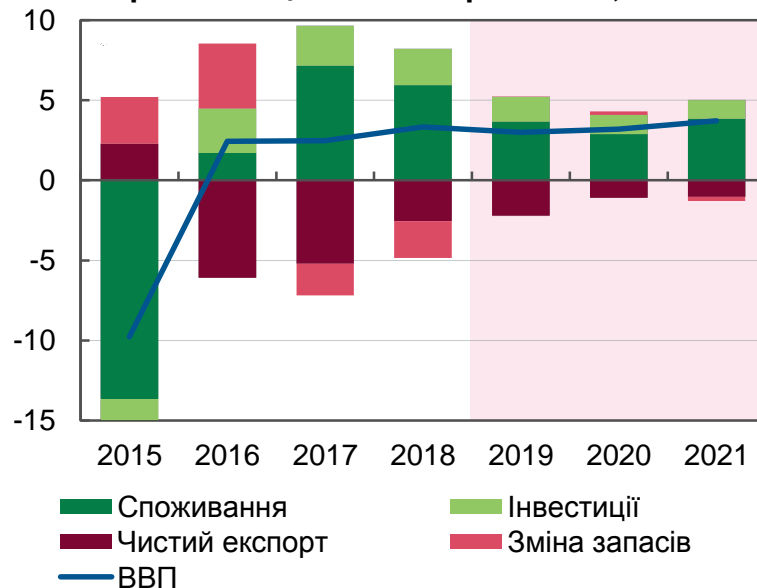
Українська економіка зростає сталими темпами, незважаючи на військовий конфлікт

Індекс виробництва базових галузей, кумулятивно, % р/р

Джерело: ДССУ, розрахунки НБУ.

Внески в річну зміну реального ВВП за категоріями кінцевого використання, в.п.

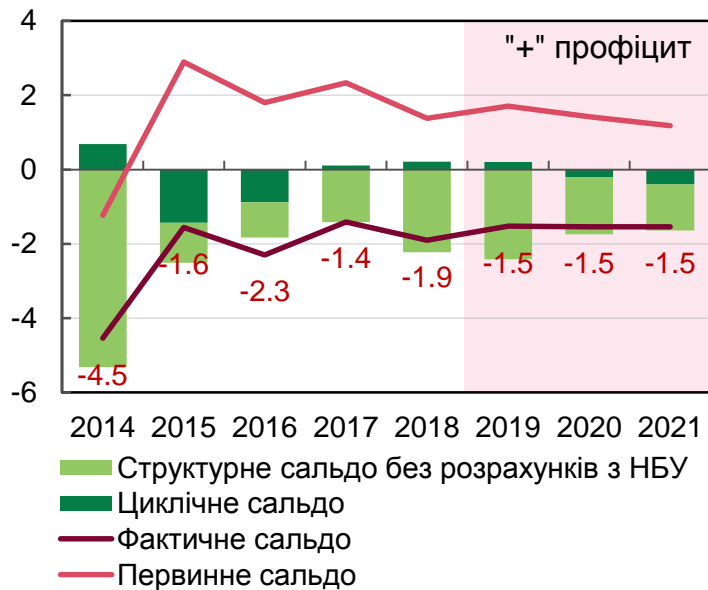

Джерело: ДССУ, розрахунки та прогноз НБУ (ІЗ за липень 2019).

- У 2019 році прогнозується тимчасове незначне уповільнення зростання – до 3% (з 3.3% у 2018 році) через звуження світового попиту на тлі геополітичних конфліктів та протекціоністських заходів, стриману фіскальну та монетарну політику
- У наступні роки зростання знову прискориться завдяки пом'якшенню монетарної політики, що стимулюватиме внутрішній попит. Стримуватиме зростання слабка економічна активність у світі та скорочення обсягів транзиту природного газу до Європи
- *Порівняно з квітневим прогнозом: кращі умови торгівлі, більш м'які глобальні фінансові умови, стійкий внутрішній попит, вищий урожай зернових*

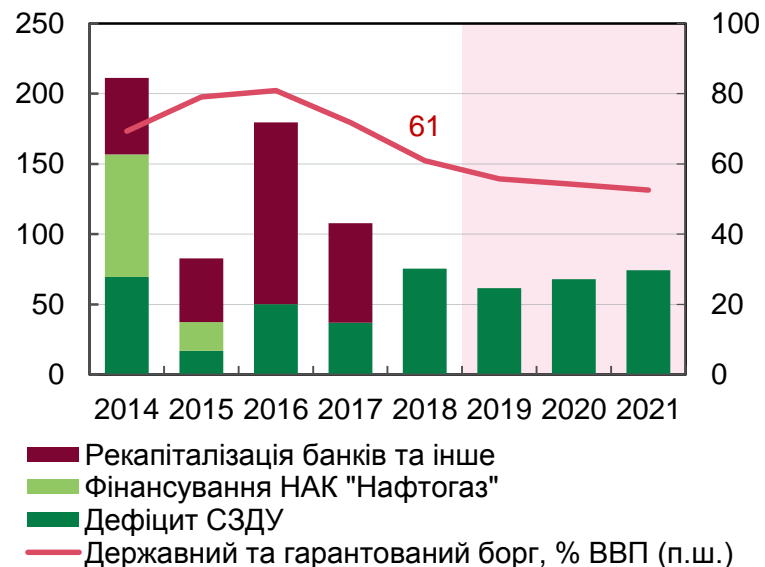
Фіскальна політика залишатиметься стриманою, як і останні чотири роки, зважаючи на значні обсяги погашення боргу

Зведений бюджет, % ВВП

Джерело: МФУ, розрахунки НБУ та прогноз (Інфляційний звіт за липень 2019).

Широкий дефіцит СЗДУ, млрд грн, і державний та гарантований державою борг, % ВВП

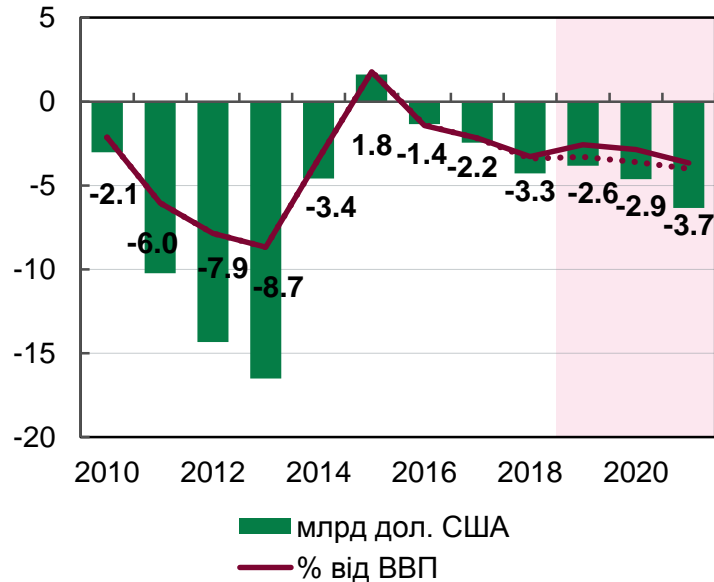

Джерело: МФУ, ДССУ, розрахунки НБУ та прогноз (Інфляційний звіт за липень 2019).

- Дефіцит зведеного бюджету становитиме 1.5% ВВП, а структурний дефіцит (без урахування розрахунків з НБУ) щороку зменшуватиметься на тлі незначного від'ємного розриву ВВП. Відповідно, очікується від'ємний фіскальний імпульс, що стримуватиме зростання сукупного попиту та інфляцію
- Рівень державного боргу до ВВП продовжить знижуватися за рахунок збереження первинного профіциту бюджету, високих темпів зростання номінального ВВП на тлі низької волатильності обмінного курсу

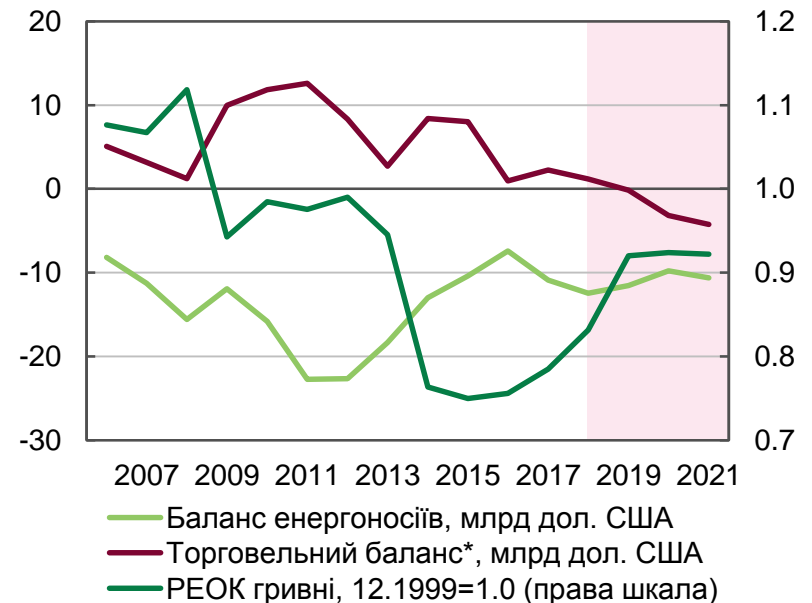
Дефіцит поточного рахунку в 2019-2021 роках залишатиметься в прийнятних межах (3% ± 1% ВВП)

Дефіцит поточного рахунку

Джерело: НБУ, Інфляційний звіт липень 2019.

РЕОК гривні та торговельний баланс

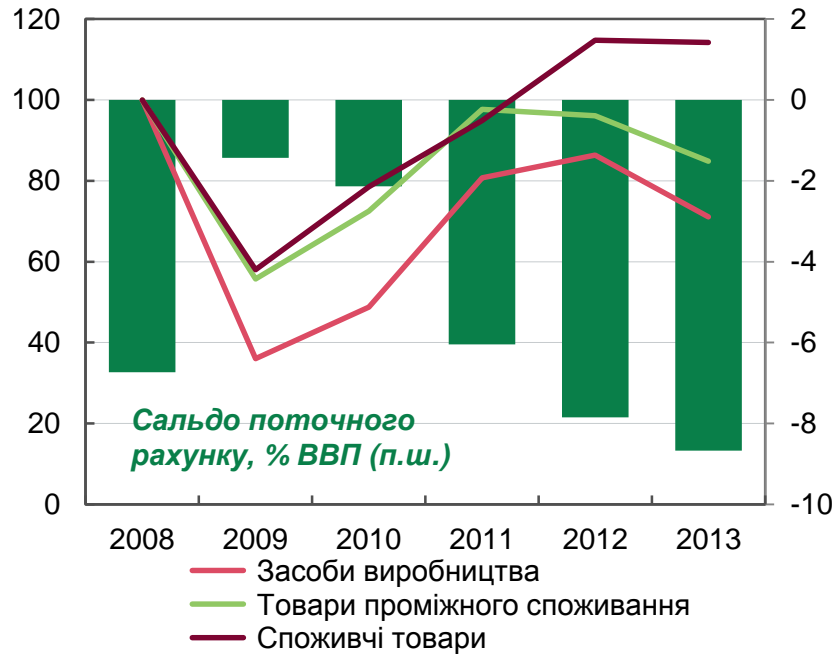
* Без урахування енергоносіїв.

Джерело: НБУ, Інфляційний звіт липень 2019.

- У 2019 році дефіцит поточного рахунку скоротиться до 2.6% ВВП завдяки рекордному врожаю зернових, сприятливим умовам торгівлі, а також зниженню виплат дивідендів
- У 2020-2021 роках дефіцит поточного рахунку розширюватиметься унаслідок зниження обсягів транзиту газу, погіршення умов торгівлі та збільшення споживчого та інвестиційного імпорту, водночас дефіцит залишатиметься в прийнятних межах
- Порівняно з квітневим прогнозом зменшено дефіцит поточного рахунку на всьому горизонті з огляду на вищі очікування врожаю зернових, кращі умови торгівлі та зниження виплат дивідендів

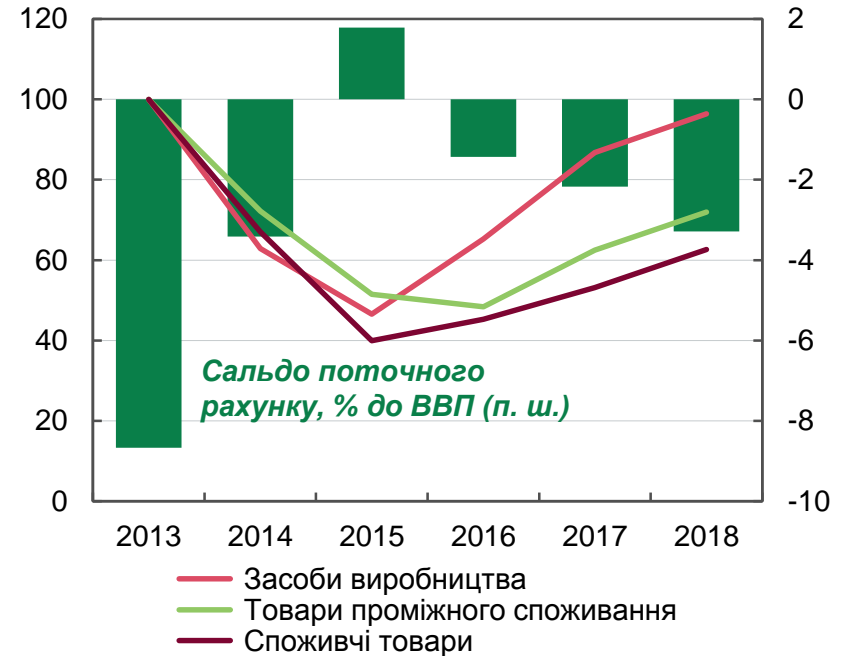
Після кризи 2014-2015 років початковим драйвером росту імпорту був інвестиційний, а не споживчий попит

Сальдо поточного рахунку та імпорт за КШЕК, 2008=100

Джерело: НБУ.

Сальдо поточного рахунку та імпорт за КШЕК, 2013=100

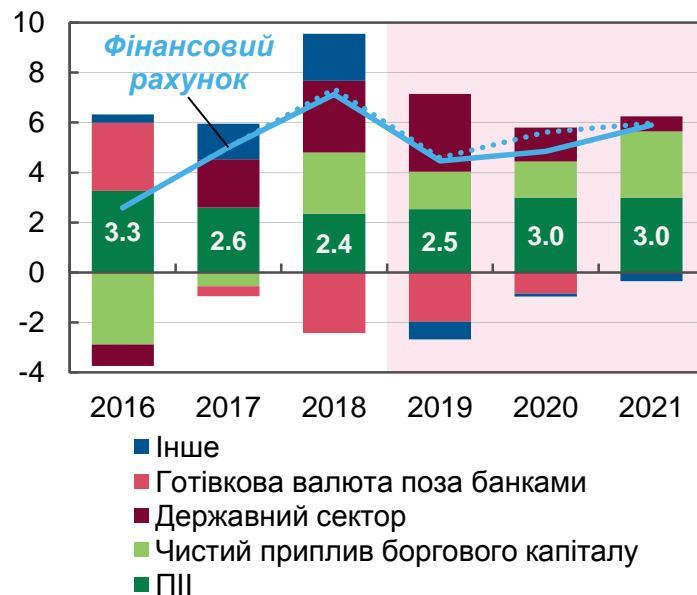
Джерело: НБУ.

- Протягом 2009-2013 років високий споживчий попит, переважно на автомобілі та товари короткочасного користування, був основним чинником розширення дефіциту поточного рахунку
- Додатковим фактором було збільшення інвестицій у 2011-2012 роках, серед іншого зумовлене підготовкою до чемпіонату Європи з футболу (Євро-2012)
- Після кризи 2014-2015 років тривало розширення дефіциту поточного рахунку. Однак, на відміну від попередніх періодів, це відбувалось передусім за рахунок високого інвестиційного попиту, в тому числі з боку аграрного сектору та альтернативної енергетики

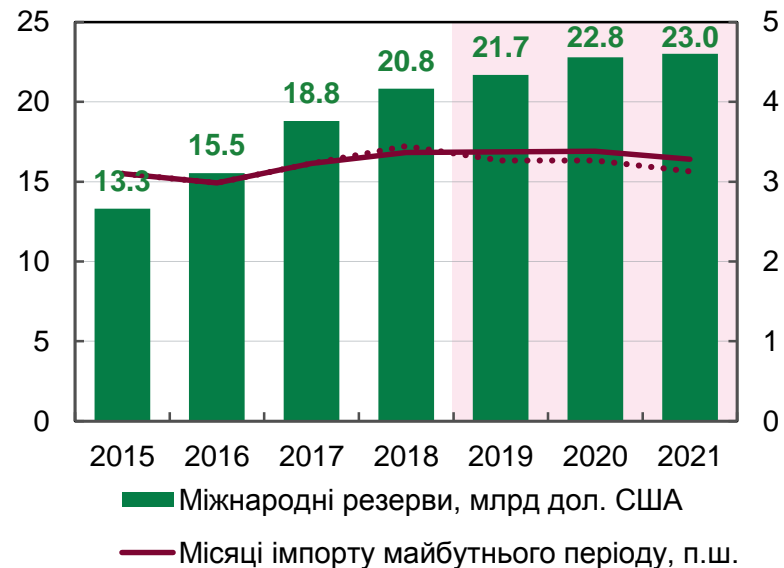
Резерви продовжать зростати. Приплив капіталу триватиме як у державний, так і приватний сектори

Фінансовий рахунок: чисті зовнішні зобов'язання, млрд дол. США

Джерело: НБУ, Інфляційний звіт липень 2019.

Міжнародні резерви

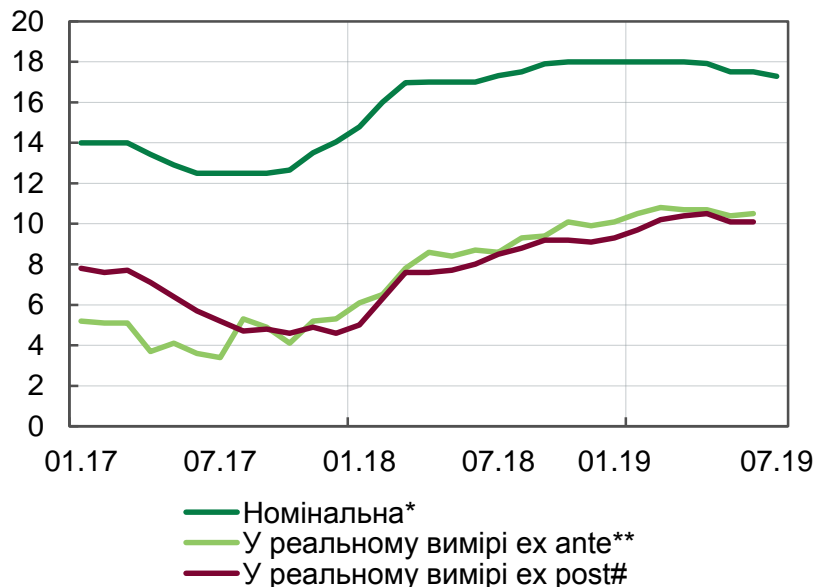

Джерело: НБУ, Інфляційний звіт липень 2019.

- Приплив капіталу за фінансовим рахунком повністю профінансує дефіцит поточного рахунку. Цьому сприятимуть збереження привабливих відсоткових ставок на тлі більш м'якої політики провідних центральних банків, а також підписання нової програми з МВФ
- Завдяки чистим надходженням коштів в рамках нової програми МВФ міжнародні резерви зростуть до 23 млрд дол. станом на кінець 2021 року
- Порівняно з квітневим прогнозом збільшено приплив капіталу в державний сектор за рахунок високого інтересу іноземних інвесторів до гривневих ОВДП та високої ліквідності у світі

Реальні процентні ставки залишаються високими порівняно з іншими країнами, ринки яких розвиваються

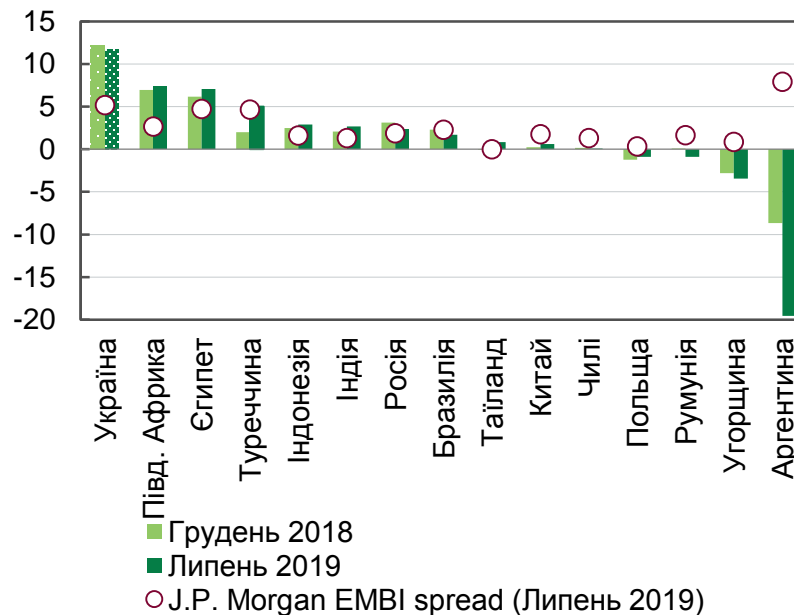
Ключова ставка НБУ та її реальні виміри, %

* У середньому за місяць; ** Дефльована на очікування фінансових аналітиків щодо інфляції через 12 місяців; # Дефльована на фактичну річну базову інфляцію.

Джерело: НБУ.

Дохідність ДЦП у реальному вимірі та премія за ризик окремих країн EM*, % річних

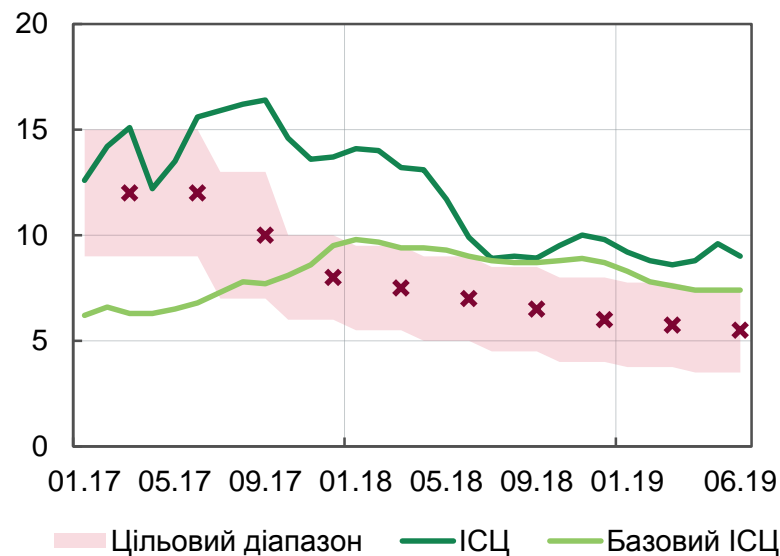
* Різниця середньомісячної дохідності однорічних облігацій уряду на первинному ринку та прогнозу з інфляції на кінець 2019 року.

Джерело: DeKaBank, CB of Egypt, Thomson Reuters, Bloomberg, прогноз та розрахунки НБУ.

- Незважаючи на початок циклу зниження облікової ставки (з квітня 2019 року), у реальному вимірі ключова ставка коливається близько 10%, значно перевищуючи нейтральний рівень
- Реальна дохідність державних облігацій у гривні є однією з найвищих серед країн, ринки яких розвиваються
- Це свідчить про достатньо жорсткі монетарні умови, необхідні для забезпечення дезінфляційного тренду

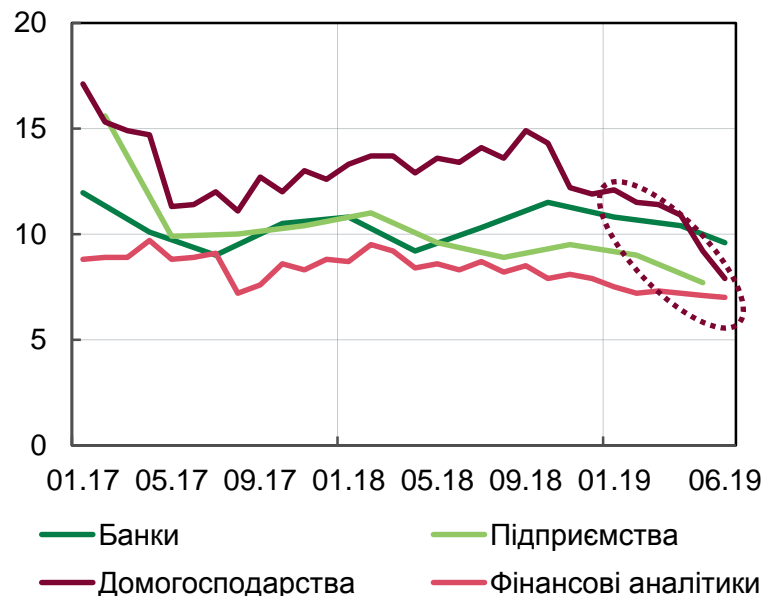
У червні 2019 споживча інфляція відновила сповільнення після тимчасового прискорення у квітні-травні

Індекси споживчих цін*, % р/р

Джерело: ДССУ, НБУ.

Інфляційні очікування на наступні 12 місяців, %

Джерело: НБУ, GfK Ukraine.

- Вплив несприятливих факторів пропозиції овочів та палива, через які траєкторія інфляції відхилилась від прогнозу у квітні-травні, почав вичерпуватися в червні
- Базова інфляція також уповільнювалася на тлі зміцнення гривні, у тому числі завдяки жорсткій монетарній політиці, та поліпшення інфляційних очікувань, що компенсувало значний тиск з боку споживчого попиту та зростання витрат на заробітну плату
- Інфляційні очікування домогосподарств та підприємств досягли найнижчого значення за останні 5 років

Зниження інфляційного тиску та поліпшення очікувань дозволили НБУ продовжити пом'якшення монетарної політики

Облікова ставка, %

Жорсткість монетарних умов є **достатньою** щоб забезпечити зниження інфляції до цільових показників у середньостроковій перспективі

Відкладання пом'якшення монетарної політики через:

- вищий внутрішній попит чим очікувалося раніше;
- посилення волатильності на фінансовому ринку

Пом'якшення монетарної політики у зв'язку з:

- сприятливою ситуацією на фінансовому ринку;
- покращенням інфляційних очікувань;
- наявністю чинників подальшого сповільнення інфляції:
  - виважена фіскальна політика
  - уповільнення заробітних плат
  - відносно низькі ціни на енергоресурси на світових ринках
  - збільшення пропозиції продовольчих товарів

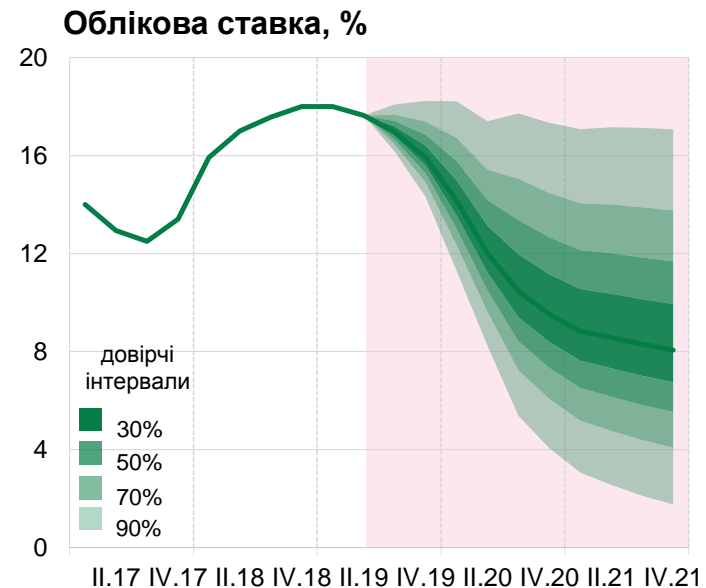
НБУ розпочав щоквартальне оприлюднення прогнозу облікової ставки

Прогноз облікової ставки – це частина макроекономічного прогнозу НБУ

Прогнозна траєкторія ставки узгоджується з іншими прогнозними показниками, зокрема інфляцією, що має досягти своєї середньострокової цілі (5%) впродовж часового періоду, за який монетарна політика найбільше впливає на інфляцію (9-18 місяців)

Базовий сценарій передбачає подальше зниження облікової ставки до 8% впродовж наступних років за умови стійкого зниження інфляції до цілі 5%

Найбільш стрімке зниження ставки очікується протягом 2020 року разом з поверненням інфляції до цільового діапазону та покращенням інфляційних очікувань

- Прогноз облікової ставки **оновлюватиметься щокварталу** разом з іншими показниками і публікуватиметься в Інфляційному звіті

Прогноз облікової ставки не є зобов'язанням НБУ дотримуватися опублікованої траєкторії

❖ Ставка може встановлюватися на рівні, який відрізняється від прогнозу

У разі появи нових чинників чи посилення/послаблення наявних ризиків, Правління може схвалити рішення, в результаті якого **облікова ставка відхилиться від прогнозної траєкторії**. Це може бути спричинено:

- змінами в оцінці ризиків для досягнення цілей НБУ, передусім з інфляції;
- появою внутрішніх та зовнішніх факторів, що не були передбачені у макроекономічному прогнозі

❖ Прогнозна траєкторія ставки може бути переглянута

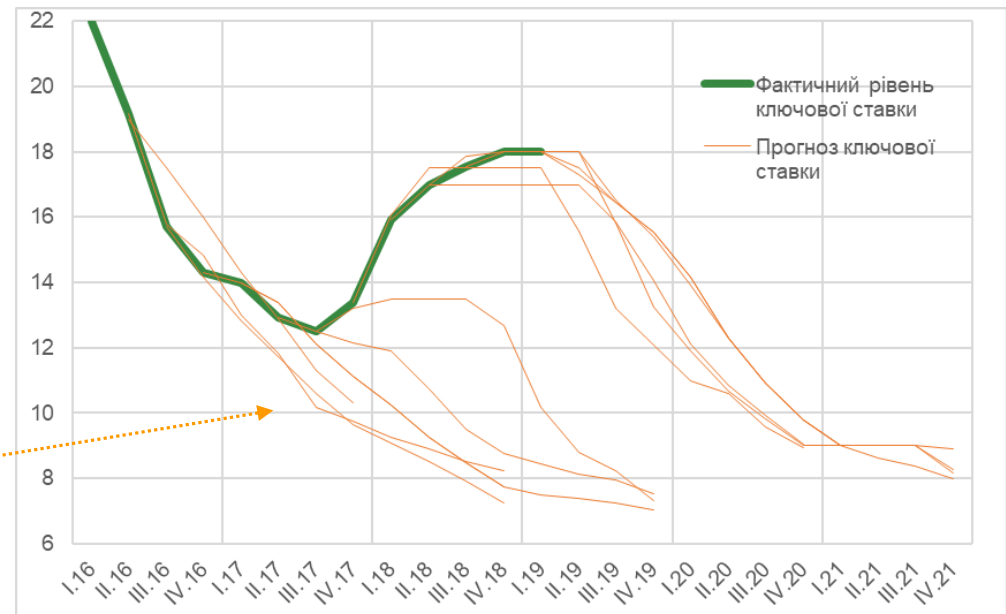
Змінюються прогнозні

припущення -> змінюється прогноз інфляції

Для її приведення до цілі з'являється потреба вже в іншій траєкторії облікової ставки.

В результаті, НБУ **переглядає прогноз ключової ставки**

Ключова ставка НБУ, % річних

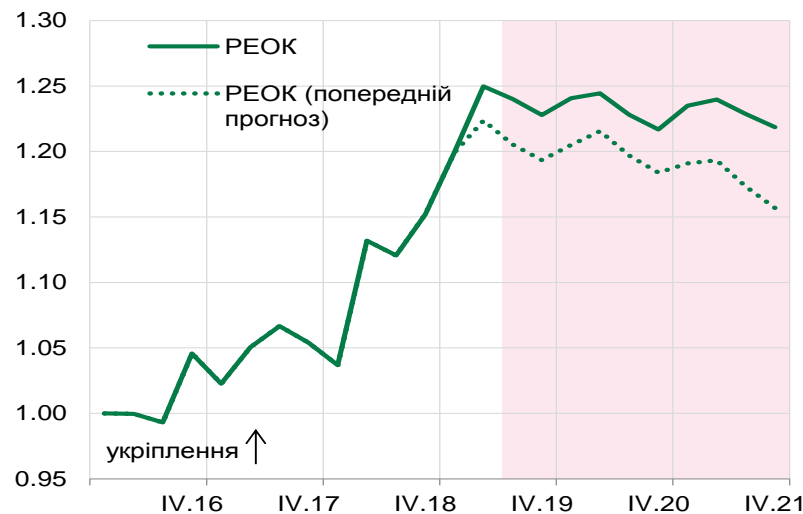
Монетарні умови пом'якшуються на прогностному горизонті, але забезпечують досягнення інфляційних цілей у 2020-21 рр

Реальна процентна ставка*, %

* дефльована на інфляційній очікування, отримані на основі Квартальної прогностної моделі

Індекс РЕОК, (1.2016=100)

в середньому	2018	2019	2020	2021
РЕОК, % зміна	5.9	10.7 (8.6)	0.3 (-0.4)	-0.2 (-1.8)

(Порівняно з квітневим прогностом: кращі умови торгівлі, вищі портфельні інвестиції в гривневій ОВДП)

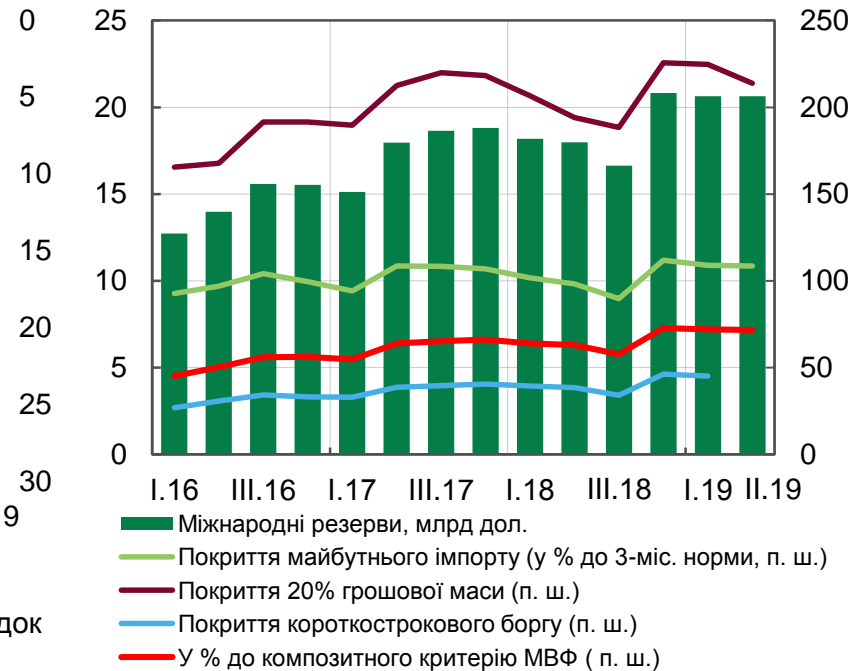
Національний банк продовжує дотримуватися режиму плаваючого обмінного курсу

Реакція на тиск на валютному ринку: резерви vs обмінний курс, станом на 19.07.2019 року

Джерело: НБУ.

Міжнародні резерви та критерії їх адекватності, %

Джерело: розрахунки НБУ.

- Національний банк продовжує відігравати активну роль на валютному ринку, але його присутність на валютному ринку зумовлюється необхідністю накопичувати міжнародні резерви, згладжувати функціонування валютного ринку та підтримувати трансмісію ключової валютної ставки
- Нова система валютного регулювання почала працювати 7 лютого 2019 року. НБУ дерегулював процедури інвестування, полегшив транскордонні операції з валютними цінностями і розширив перелік операцій з іноземною валютою

Ключові ризики

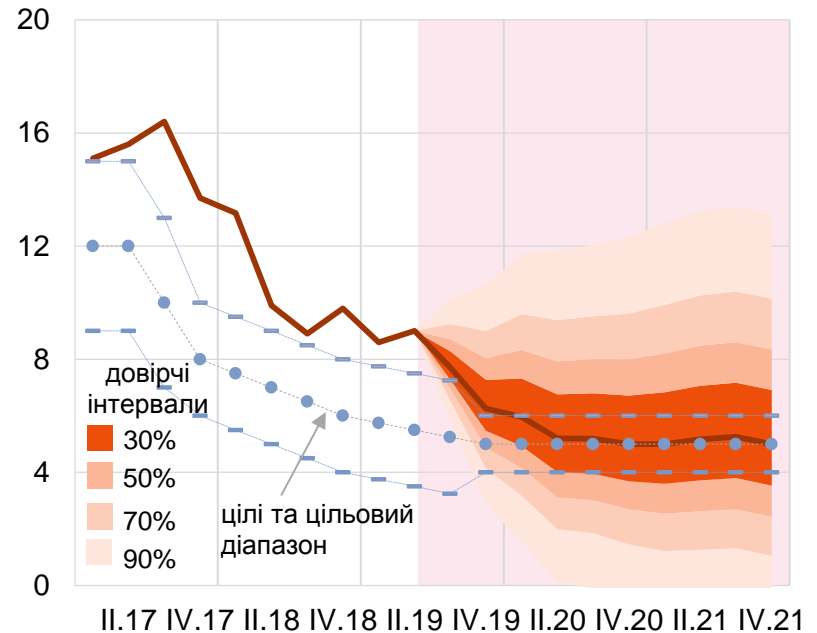
Головним внутрішнім ризиком є подальше **посилення загроз для макрофінансової стабільності**

Затримка у проведенні ключових реформ або кроки з нівелювання попередніх досягнень, зокрема через судові та законодавчі рішення, можуть суттєво посилити вразливість економіки України та стати на заваді продовженню співпраці з МВФ. Це може погіршити курсові й інфляційні очікування та ускладнити доступ до міжнародних ринків капіталу в умовах високого боргового навантаження в наступні роки

Також **актуальними** залишаються такі ризики:

- ❑ припинення транзиту газу з Росії територією України з початку 2020 року;
  - ❑ посилення торговельних війн та наростання геополітичних конфліктів;
  - ❑ ескалація військового конфлікту та нові торговельні обмеження з боку Росії
- ❑ Натомість, можливим є збільшення попиту нерезидентів на гривневі ОВДП та відповідне зміцнення обмінного курсу

ІСЦ, річна зміна, %

Висновки

- ❖ З 2016 року українська економіка відновлюється сталими темпами завдяки поліпшенню макроекономічного управління, вагомій підтримці від донорів та сприятливому зовнішньому середовищу
- ❖ Успішно просувається дезінфляція, але її швидкість стримується ідіосинкратичними шоками, подальшим приведенням адміністративних тарифів до ринкового рівня та високими темпами зростання зарплат і значним внутрішнім споживчим попитом
- ❖ Жорстка монетарна політика забезпечуватиме подальше зниження інфляції до цілі на прогнозованому горизонті
- ❖ Фіскальна та зовнішня стійкість помітно покращилися в останні декілька років, але ризики залишаються високими
- ❖ Довгострокові перспективи економіки суттєво залежать від реалізації ключових структурних реформ, покликаних вирішити основні слабкості економіки, такі як несприятливий діловий клімат, погіршення демографічної ситуації та інфраструктури
- ❖ Зусилля НБУ продовжать фокусуватися на забезпеченні цінової та фінансової стабільності, реформуванні банківської системи та лібералізації потоків капіталу

Національний
банк України

[Web](#) ▪ [Facebook](#) ▪ [Twitter](#) ▪ [Flickr](#) ▪ [Youtube](#) ▪ [Instagram](#)